

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษามาตราที่ 24 ได้กำหนดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้รวมทั้งสามารถใช้กับวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียน ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และในหมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตราที่ 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำราหนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ และวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิตและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 14) แสดงให้เห็นว่า การอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยทักษะในการอ่านทั้งสิ้น หนังสือจึงเป็นสื่อที่สำคัญในการนำความรู้มาสู่ผู้เรียนเพราะการอ่านหนังสือผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับชีวิตและสภาพสังคมของตน นอกจากนี้หนังสือยังช่วยพัฒนาความคิดของผู้เรียนให้กว้างขวาง ฉลาด รอบรู้และส่งเสริมให้ผู้อ่านได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ เพื่อให้เกิดพัฒนาความรู้และสติปัญญา พัฒนาทางด้านภาษา พัฒนาทางด้านนิสัยบุคลิกภาพ พัฒนาการด้านเจตคติต่อสังคม (จินตนา ไบกาซูยี, 2534, หน้า 143) และยังมีการสนับสนุนให้ครูและผู้เรียนจัดทำหนังสือไว้สำหรับอ่านกันเอง เนื้อหาจะเป็นเรื่องรอบๆ ตัว และมีในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตและชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเกิดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (ถวัลย์ มาศจรัส, 2535, หน้า 69)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้สถานศึกษามุ่งส่งเสริม สนับสนุนให้มีการผลิตและการใช้หนังสือเพื่อพัฒนาเป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง โดยเปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขียนหรือสร้างหนังสือเสริมประสบการณ์ต่างๆ ที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น โดยนำความรู้ที่ได้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม สังคม

เข้ามาประกอบการเรียนการสอนในชั้นเรียนและก่อให้เกิดประโยชน์ในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ซาบซึ้ง เห็นคุณค่า อีกทั้งเสริมทักษะและมีนิสัยรักการอ่าน เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของผู้เรียน

การศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในสาระประวัติศาสตร์ เช่นเดียวกันผู้เรียนควรจะได้ศึกษาเรื่องราวของจังหวัดและอำเภอท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่ระดับประเทศ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านของไทย ซึ่งในการศึกษาประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคต่างๆ ผู้เรียนจะได้พัฒนาความเข้าใจในศาสนา ค่านิยม จริยธรรม ที่ผู้คนในประเทศนั้นๆ ยึดถืออยู่รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจ การเมืองการปกครองตลอดจนประวัติศาสตร์ของประเทศเหล่านั้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าสภาพในสังคมในที่ต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา

จากกระแสโลกาภิวัตน์ดังกล่าว นับว่าเป็นผลกระทบโดยตรงที่สำคัญที่ทำลายกำแพงวัฒนธรรมที่ช่วยล้อมรอบเอกลักษณ์ของชาติไทยไว้ ซึ่งหนทางหนึ่งที่จะช่วยธำรงรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทยไว้ได้ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติอย่างจริงจัง ซึ่งทางหนึ่งที่ได้ผลดีคือการสอนเยาวชนไทยให้ซึมซับเอกลักษณ์ของชาติอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากความเข้าใจแก่นแท้ของวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของชาติเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เท่านั้น เพราะ “ประวัติศาสตร์ทำให้เราได้ว่ารู้ว่าลักษณะเฉพาะของสังคมของเราได้พัฒนามาบนพื้นฐานของอะไร” แม้ว่าประสบการณ์ในอดีตจะประสบความสำเร็จหรือสร้างความเจ็บปวดแก่คนในชาติเท่าใด ก็เป็นข้อเท็จจริงหนึ่งที่เราทุกคนต่างก็เป็นผลผลิตของประสบการณ์ในอดีตของบรรพบุรุษที่ได้เสียสละสร้างมา ซึ่งคนในสังคมปัจจุบันควรจะเรียนรู้ความเป็นมาของตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้เข้าถึง “ความรู้สึกร่วม” ของทุกคนในสังคม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 2)

ดังนั้น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพจึงมีคุณค่าอย่างมากต่อมนุษย์ เนื่องจาก “เป็นการเสริมปัญญาแก่ผู้เรียนที่ได้ผ่านกระบวนการอ่าน การคิด การเขียน การพินิจพิจารณา วิเคราะห์มาอย่างถ่องแท้ จะช่วยกระตุ้นให้เขาได้ตระหนักถึงความสำคัญของแนวโน้มในอนาคตที่ควรดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบ สุขุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ที่สังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว”

ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้ในสาระประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญดังกล่าว ประกอบกับได้วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2552 แล้ว พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ร้อยละ 67.06 เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ คือ ร้อยละ 80.00 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายของโรงเรียนที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาถึงหน่วยการเรียนรู้ พบว่า สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือ ร้อยละ 69.06 (โรงเรียนชุมชนประชาสามัคคี, 2552, หน้า 20-22) จึงได้พัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้น จำนวน 5 เรื่อง ประกอบด้วย เรื่องที่ 1 ศาสนสถานโบราณวัตถุ เรื่องที่ 2 วัฒนธรรมกับคนเมืองซากังราว เรื่องที่ 3 เขตติดต่อและเขตการปกครอง เรื่องที่ 4 มรดกของเมืองซากังราว เรื่องที่ 5 ของดีบ้านเราชาวคลองขลุง เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้สูงขึ้นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตน เรื่องราวเมืองซากังราว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมมุติฐานของการศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของเมืองกำแพงเพชร และมีความรักและหวงแหนในถิ่นที่อยู่ของตนเอง
3. เป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ตามความเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความต้องการของผู้เรียน

4. ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาผลการเรียนที่มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยกำหนดขอบเขตในแต่ละตอนเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านแหล่งข้อมูล ด้านเนื้อหา และด้านตัวแปร ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียน วัดพรหมประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 3 คน และ 9 คน โดยการคัดเลือกนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เก่ง กลาง และอ่อน ตามลำดับ เพื่อหาความบกพร่อง และประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง และกลุ่มใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลวังไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการจัดทำหนังสือคือสาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 จำนวน 5 เรื่อง ประกอบด้วย

- เรื่องที่ 1 ศาสนสถานโบราณวัตถุ
- เรื่องที่ 2 วัฒนธรรมกับคนเมืองซากังราว
- เรื่องที่ 3 เขตติดต่อและเขตการปกครอง
- เรื่องที่ 4 มรดกของเมืองซากังราว
- เรื่องที่ 5 ของดีบ้านเราชาวคลองขลุง

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ความเหมาะสมของหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 4

2. ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน ด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรองเรื่อง “เมืองซากังราว” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนชุมชนประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 30 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

หนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 5 เรื่อง ประกอบด้วย

เรื่องที่ 1 ศาสนสถานโบราณวัตถุ

เรื่องที่ 2 วัฒนธรรมกับคนเมืองซากังราว

เรื่องที่ 3 เขตติดต่อและเขตการปกครอง

เรื่องที่ 4 มรดกของเมืองซากังราว

เรื่องที่ 5 ของดีบ้านเราชาวคลองขลุง

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ตัวแปรต้น คือ การเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว”

2. ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรองเรื่อง “เมืองซากังราว” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนชุมชนประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีขอบเขตด้านเนื้อหาการประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการนำเสนอ ด้านรูปเล่มและการพิมพ์

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความพึงพอใจต่อการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” หมายถึง เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อเสริมประสบการณ์ เสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวของเมืองซากังราวในด้านศาสนสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรมกับคนเมืองซากังราว เขตติดต่อและเขตการปกครองมรดกของเมืองซากังราวและของดีบ้านเราชาวคลองขลุง ซึ่งบรรยายโดยใช้บทร้อยกรอง ที่นักเรียนอ่านแล้วทำให้เกิดภาพพจน์และจินตนาการ มีอารมณ์คล้อยตาม ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน และจดจำเรื่องราวที่น่าสนใจได้ง่ายจำนวน 5 เรื่อง ประกอบด้วย

เรื่องที่ 1 ศาสนสถานโบราณวัตถุ

เรื่องที่ 2 วัฒนธรรมกับคนเมืองซากังราว

เรื่องที่ 3 เขตติดต่อและเขตการปกครอง

เรื่องที่ 4 มรดกของเมืองซากังราว

เรื่องที่ 5 ของดีบ้านเราชาวคลองขลุง

2. ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง หมายถึง ระดับความสามารถในการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 เล่ม แล้วทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 80 จากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน ในหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” แต่ละเล่ม

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 80 จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” แต่ละเล่ม

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจและการวิเคราะห์ ที่เกิดจากการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

4. ความพึงพอใจต่อการเรียน หมายถึง ความรู้สึกทางบวกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมบทร้อยกรอง เรื่อง “เมืองซากังราว” จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ด้านการนำเสนอ และรูปเล่มและการพิมพ์